

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla dr. Kádár Petra ügyvéd (címe) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek, ... jogtanácsos által képviselt I.rendű alperes neve (I. rendű alperes címe) I. rendű, ... jogtanácsos által képviselt II.rendű alperes neve (II.rendű alperes címe) II. rendű alperes ellen, személyhez fűződő jog megsértése miatt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2009. április 7. napján meghozott, 5.P.22.381/2008/5. számú ítélete ellen az I. rendű alperes részéről 6., a II. rendű alperes részéről 7. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja, és az I. rendű alperest 100.000 (százezer) forint, a II. rendű alperest 500.000 (ötszázezer) forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezi 15 napon belül.
Egyebekben a per főtárgya tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy 10.000 (tízezer) forint + Áfa elsőfokú perköltséget, a II. rendű alperest, hogy 45.000 (negyvenötezer) forint + Áfa első- és másodfokú perköltséget fizessenek meg a felperesnek 15 napon belül.

Ezt meghaladó költségeiket a peres felek maguk viselik.

A le nem rótt kereseti és fellebbezési illetéket a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s:

A felperes kereseti kérelmében az I. és II. rendű alperest jogszerűtlen intézkedésükkel okozott megaláztatás, törvénytelen fogva tartás és alapvető jogainak korlátozása és megsértése miatt egyetemlegesen 1 millió forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni. A II. rendű alperest ezen kívül 178.000 forint vagyoni kártérítés megfizetésére is kérte kötelezni, amely összecszerűségében 45.000 forint ingóságaiban bekövetkezett kárból, 30.000 forint szabálysértési eljárás során felmerült

ügyvédi munkadíjból és 100.000 forint a gépkocsi értékcsökkenéséből, továbbá 3.000 forint egy napi elmaradt munkabérből tevődött össze.

Az alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték. Az I. rendű alperes arra hivatkozott, hogy az intézkedése teljesen jogszerű volt és a kártérítési igénynek nincs jogalapja. A II. rendű alperes előadta, hogy a szabálysértés elkövetésének gyanúja is megalapozhatja a rendőri intézkedést, így a fellépése jogellenesnek nem tekinthető, a szabálysértési eljárásban megállapított tényállás pedig nem köti a jelen per bíróságát. Hivatkozott arra, hogy a felperes nem tett feljelentést a rendőri intézkedés miatt és panasszal sem élt. Vitatta a kártérítési igény összszerszerűségét is.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte a II. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 145.000 forintot, továbbá az I. és II. rendű alpereseket egyetemlegesen, hogy fizessenek meg ugyancsak 15 napon belül 600.000 forint nem vagyoni kártérítést és 70.000 forint perköltséget a felperes részére. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A le nem rótt kereseti illetékről úgy rendelkezett, hogy az az állam terhén marad.

Ítélete indokolásában az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes 2006. október 23-án élettársával részt vett anál tartott gyűlésénél. A rendezvény végét követően 18 óra körüli időpontban, aban parkoló autóhoz mentek és az autóban várták az élettárs lányát, hogy együtt térjenek haza. Aban időközben tömegoszlatás zajlott, a rendőrök a felől löni kezdtek aba is, a gumilövedékek több esetben eltalálták a felperes 2004-es évjáratú típusú gépkocsiját. A felperes a gépkocsi ajtaját kinyitva megkérdezte a rendőröket, hogy miért lövik az autót. A II. rendű alperes neve jogelődje, a ... látta el a szolgálatot, amelynek alkalmazottai a gépkocsihoz jöttek, a felperest felszólítás nélkül kihúzták a gépkocsiból, a földre lökték, megbilincseltek, rátérdeltek és kb. 10 percig a földön tartották ebben a pozícióban. A felperessel ez alatt nem közöltek semmit. Az intézkedés során a felperes bordzsekije megsérült, kiszakadt a könyökénél, farmernadrágja és a sportcipője is elszakadt. Ezt követően a gyorsbilinccsel megbilincselte felperest beültették egy rabszállítóba, de nem tájékoztatták hova viszik, és miért intézkednek vele szemben.

A felperest ai épületébe szállították, itt levették a bilincseit, orvosi vizsgálatot végeztek nála, ellátták az orrán levő hámsérülést. A felperes térdén és bokáján, sípcsontján zúzódásokat szenvedett, amelyek egy hét múlva gyógyultak meg. Ezt követően az alagsori fogdába került, elvették személyes iratait. Kihallgatására 11 óra tájban került sor, amelyet követően egy jelentést íratnak alá a felperessel. Másnap reggel 7 óra tájban engedték ki a felperest. Aznap a felperes nem tudta munkáját elvégezni.

A felperes élettársa még október 23-án érdeklődött a felperes után aban, azonban semmilyen felvilágosítást nem adtak részére.

A felperes ellen szabálysértési eljárás indult, rendzavarás szabálysértése miatt. A ... feljelentésének tartalma szerint a felperes tagja volt a rendőröket hangosan szidalmazó, kövekkel és üvegekkel dobáló tömegnek, majd észelve a rendőrök tömegoszlató tevékenységét, menekülési szándékkal beugrott a gépkocsijába, menekülésében a rendőrök azonban megakadályozták, testi kényszer alkalmazásával kiemelték a gépkocsiból, majd előállították. A ... 3.Sze.18.459/2006/7. számú végzésével a rendzavarás szabálysértése miatt indult eljárást 2007. április 13-án megszüntette, mivel nem volt bizonyítható, hogy a felperes elkövette a szabálysértést. Sem a rendőrségi

iratok, sem a bíróságon lefolytatott bizonyítási eljárás adatai nem tartalmaztak arra vonatkozó bizonyítékot, hogy a felperes a rendzavarás szabálysértésének törvényi tényállását megvalósító magatartást tanúsított volna.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kifejtette, hogy a szabálysértési eljárásban megállapított tényállást elfogadta, mivel abban az eljárásban tanúk bevonásával azt vizsgálták, hogy a rendzavarás szabálysértésének elkövetése megállapítható-e a felperes terhére. Vizsgálták ebben a körben a feljelentésben foglaltakat, de annak állításai nem nyertek bizonyítást. Az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a felperesnek nem volt közrehatása az eseményekben, nem nyert alátámasztást, hogy a tömegosztatás helyszínét többszöri felszólítás ellenére sem hagyta el, hogy tevékenysége hozzájárult volna, hogy vele szemben rendőri intézkedésre kerüljön sor. A II. rendű alperes rendőri intézkedése nem volt sem szükséges, sem arányos, ezért a személyes szabadság megsértése miatt kártérítésre köteles. Orvosi vélemény igazolja, hogy a rendőri intézkedés során a felperes testi sérüléseket szenvedett. Utalt a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezség Okmánya 9. Cikkére, amely rögzíti a mielőbbi tájékoztatási kötelezettséget. A felperes azonban csak őrizetbe vételét követően, több órával később tudta meg, miért van a rendőrségen. Az I. rendű alperes a felperes hozzátartozóinak sem adott tájékoztatást. Ezt követően az elsőfokú bíróság utalt az Alkotmány 55. § (1) és (3) bekezdésére, valamint a Ptk. 349. § (1) bekezdésére és a 339. § (1) bekezdésében foglaltakra. Megállapította, hogy nem volt ügydöntő jelentősége annak, hogy a felperes nem tett panaszt illetve feljelentést, mivel a szabadulás folytán a panasz okafogyottá vált. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint a felperes esetében megvalósult a Ptk. 76. §-ában szabályozott személyes szabadság jogellenes korlátozása, mert a rendzavarás szabálysértése vele szemben bizonyítást nem nyert. A Ptk. 84. § (1) bekezdésének e) pontja és a 355. § (1) bekezdése alapján megállapította mérlegelési jogkörben, hogy összesen 32.000 forint vagyoni kára merült fel a felperesnek, amelyből 20.000 forint a használt, tönkrement bőrkabát értéke, a farmer és a cipő értéke pedig 6.000-6.000 forint. Megállapíthatónak tartotta az ügyvédi költségre kifizetett 30.000 forintos összegszerűséget is, továbbá igazolást nyert, hogy az egy napi kiesett munkabére 3.000 forint volt. Bár fényképfelvételekkel a felperes a gumilövedékek nyomát nem igazolta, de azt életszerűségében elfogadhatónak tartotta az elsőfokú bíróság, illetve azt is, hogy a sérülések az áralku során szerepet játszottak. Ennek összegszerűségét mérlegeléssel 80.000 forintban fogadta el, így 145.000 forint vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte a II. rendű alperest. Az elszenvedett sérelmek kompenzálására pedig 600.000 forintot ítélt meg. Értékelte azt, hogy a felperes a rendőri fellépés következtében bántalmazást szenvedett el, át kellett élnie a megalázottság és kiszolgáltatottság érzését, amely olyan nyomot hagyott benne, amiről legszűkebb környezetében sem kíván beszélni.

A nem vagyoni kártérítés megfizetésére az alpereseket egyetemlegesen kötelezte, mert annak kiváltásában közrehatásuk megállapítható volt.

A perköltség viseléséről a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint határozott.

Az elsőfokú ítélet ellen az alperesek éltek fellebbezéssel.

Az I. rendű alperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat

hozatalára utasítását kérte, másodlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a felperes nem vagyoni kártérítési igényének elutasítását kérte, harmadlagosan pedig a nem vagyoni kártérítés mértékét 100.000 forintra kérte mérsékelni. Fellebbezése indokolásában kifejtette, hogy a Pp. 4. §-a alapján a szabálysértési eljárásban megállapított tényállás a polgári bíróságot nem köti, így helytelen az az álláspont, hogy a szabálysértési ügyben a bíróság által 2007. április 13-án hozott határozattal önmagában bizonyított volna az I. rendű alperes általi jogsértés. Az elsőfokú ítélet indokolása nem tartalmazza azt, hogy az I. rendű alperes mely magatartása és miért volt jogellenes, ezt meghaladóan pedig felróható. Utalt arra is, hogy a szabálysértési ügyben hozott jogerős döntés tartalma utólag nem vetülhet vissza a rendőri intézkedés adott időpontbeli jogszerűségének a megítélésére. Tehát az elsőfokú bíróság azzal, hogy nem tett eleget tényállás felderítési, indokolási kötelezettségének és csupán a szabálysértési eljárásban feltárt tényállásra alapítottan hozta meg ítéletét, olyan lényeges eljárási szabálysértést követett el, amelynek az ítélet hatályon kívül helyezését kell eredményeznie.

Másodlagos kérelme körében azt adta elő, hogy az I. rendű alperes polgári jogi kárfelelőssége nem állapítható meg, mert úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A bíróságnak vizsgálnia kellett volna a polgári jogi felelősség általános szabályait, illetve az alperesek személye miatt a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítésének többletfeltételeit. Hangsúlyozta, hogy 2006. október 23-án az I. rendű alperes rendelkezésére álló adatok alapján a felperes szabálysértés elkövetésével volt gyanúsítható. A szabálysértési eljárás a II. rendű alperes feljelentése alapján indult meg, az I. rendű alperes nem tett mást, mint a felügyelete alá tartozó rendőrségi épületbe előállította a felperest, a jogszabályok rendelkezéseinek megfelelően fogdában helyezte el, majd meghallgatta, végül törvényes határidőn belül szabadította és részére igazolást adott. Tehát jogszabályt nem sértett, nem tanúsított jogellenes magatartást. Személyiségi jog megsértése és az I. rendű alperes kártérítési felelőssége akkor sem állapítható meg, ha a szabálysértési eljárás nem vezetett a felperes felelősségének megállapításához. Az I. rendű alperes úgy járt el, ahogy az adott helyzetben elvárható, magatartása nem volt felróható, ez pedig kizárja kárfelelőssége megállapíthatóságát. Jogszabály téves értelmezése vagy a bizonyítékok téves értékelése önmagában felróható magatartást nem valósít meg. Hivatkozott arra, hogy még a szabálysértési ügyben eljáró bíróság sem volt abban a helyzetben, hogy a széles körű bizonyítási eljárás lefolytatását követően szabálysértés hiányában szüntesse meg az eljárást, azt állapította meg, hogy nem bizonyítható, hogy az eljárás alá vont személy elkövette a rendzavarás szabálysértését.

Harmadlagos kérelmével kapcsolatban azt adta elő, hogy az elsőfokú bíróság is rögzítette, hogy az I. rendű alperes a bilincset eltávolította a felperesről, orvosi vizsgálatot hajtottak végre, sérülését ellátták és kihallgatása korrekt hangnemben zajlott. Az előállítási időtartama nem haladta meg a törvényes mértéket, így a megállapított nem vagyoni kártérítés összegszerűsége jelentősen eltúlzott.

A II. rendű alperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és a felperes keresetének elutasítását kérte elsődlegesen, másodlagosan pedig a kártérítés összegének jelentős mértékű csökkentését indítványozta. Hivatkozott arra, hogy a felperes keresetében nem jelölte meg, hogy a II. rendű alperes mely cselekményével milyen jogot sértett meg, a követelés jogi szempontból nem tekinthető megalapozottnak, a kereset nem tartalmazza a Pp. 121. § (1) bekezdés c) pontja

alapján előírt kötelező elemet, így a keresetet idézés kibocsátása nélkül el kellett volna utasítani az elsőfokú bíróságnak, azonban az ítélet meghozatalakor nem vette figyelembe az erre vonatkozó hivatkozást. Utalt a Rendőrség Szabályzatáról szóló 3/1995. (III. 1.) BM rendelet 6. § (1) bekezdésére, valamint a Pp. 4. § (1) bekezdésében foglaltakra. Kifejtette, hogy az a tény, hogy a felperest az alperes szabálysértés elkövetésével gyanúsította, nem alapoz meg személyiségvédelmi igényt, és a kártérítési felelősség alapjául nem szolgálhat attól függetlenül, hogy a szabálysértési eljárás nem vezetett a felperes felelősségének megállapításához. Előadta, hogy a bírósági eljárást megelőző szakaszban a hatóságtól nem lehet a teljes bizonyosságot elvárni, a szabálysértési eljárás feladata a felelősség teljes tisztázása. Álláspontja szerint a rendzavarás szabálysértés gyanújának megállapítására alkalmas az a magatartás, hogy ha valaki a kihívóan közösségellenes, erőszakos cselekmények helyszínen, a már megvalósított riadalomkeltésre alkalmas történések ismeretében (kódobálás) a közhatalmat képviselő rendőri szerv képviselője által megítélhető módon - jelentésben rögzítve - feltételezhetően szabálysértést követett el. Ennek alapján az előállítás jogszerű volt a II. rendű alperes részéről a rendzavarás szabálysértésének gyanúja miatt, az intézkedés során jogszerűen járt el, így az ítélet jogalapja megalapozatlan. A vagyoni kártérítés tekintetében arra hivatkozott, hogy azt bizonyíték nem támasztja alá, mind a jogalapot, mind az összegszerűséget vitatta. Nem bizonyította a felperes a gépjármű és a ruhadarabok értékcsökkenését, annak összegét, illetve hogy egyáltalán ilyen károk bekövetkeztek-e, azt az elsőfokú bíróság életszerű előadásra alapozva ítélte meg. A felperes a sérült ruházatot nem mutatta fel, a gépjármű sérülése pedig bizonyítottan nem befolyásolta annak értékét. A II. rendű alperes szerint az egyetemleges marasztalás törvényi feltételei nem állnak fenn.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság teljes körűen feltárta a tényállást. Az alpereseknek módjában állt volna az eljárás során bizonyítékokat előterjeszteni, azonban bizonyítási indítványuk nem volt. Hivatkozott arra, hogy keresetében részletesen kifejtette, miért volt jogellenes az alperesek eljárása, milyen jogot sértett cselekményük és mi alapozza meg kártérítési igényüket. Fenntartotta, hogy az alkalmazott intézkedések sértik a szükségesség és arányosság elvét.

A Fővárosi Ítéletábrla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (3) bekezdésének megfelelően csak a fellebbezési kérelmek és ellenkérelem korlátai között vizsgálhatta felül. E körben eljárva megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan rögzítette a tényállást, amelyre alapított érdemi döntése is helyes volt, az egyetemleges kötelezettség kivételével.

A Fővárosi Ítéletábrla az alperesi fellebbezésekben foglaltakra figyelemmel a következőket állapította meg.

A II. rendű alperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy a felperes keresetlevele nem felelt meg a Pp. 121. § (1) bekezdése c) pontjában foglaltaknak. Ezen rendelkezés szerint a keresetlevélben fel kell tüntetni az érvényesíteni kívánt jogot, az annak alapjául szolgáló tényeknek és azok bizonyítékainak előadásával.

A felperes keresetében részletes tényelőadást tett, határozott kereseti kérelmet terjesztett elő, megjelölte az általa érvényesíteni kívánt jogot, és bizonyítási indítványait is megtette.

A perbeli jogvita érdemi elbírálása körében a Fővárosi Ítéltábla a következőket vette figyelembe.

Az 1993. évi XXXI. törvénnyel a belső jog részévé vált az Emberi Jogok Európai Egyezményének 5. Cikke rendelkezik arról, hogy mindenkinek joga van a szabadságra, amelytől senkit sem lehet önkényesen megfosztani, csak ha a törvényben meghatározott okok ezt indokolják, és ebben az esetben is a törvényben meghatározott eljárás szerint. A 11. Cikk kimondja azt, hogy mindenkinek joga van a békés célú gyülekezés szabadságához, annak gyakorlását csak a törvényben meghatározott, olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság vagy közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megakadályozása, a közegészség, az erkölcsök, illetőleg mások jogai és szabadságai védelme érdekében szükségesek.

Az Alkotmány 55. § (1) bekezdése pedig mondja ki azt, hogy mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra, senkit nem lehet szabadságától másként, mint a törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. A személyes szabadság körébe tartozik a szabad cselekvés, a szabad mozgás biztosítása, a tartózkodási és a lakóhely szabad megválasztása. Ugyanakkor a személyes szabadság társadalmi és egyéb fontos érdekből törvény által is korlátozható. Annak elbírálásánál, hogy a felperes személyes szabadságának korlátozására a törvényben előírt feltételek mellett, jogszerűen került-e sor a következő jogszabályi rendelkezéseket kellett alapul venni.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 13. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha olyan tény vagy körülményt észlel, illetőleg hoznak tudomására, amely rendőri beavatkozást igényel. Az Rtv. 15. § (1) bekezdése kimondja, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Az Rtv. 17. § (1) bekezdése szerint a rendőrség feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

A rendőri intézkedések közül az elfogás és előállítás feltételeit az Rtv. 33. §-a tartalmazza. Eszerint a rendőr a közbiztonság érdekében a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja [33. § (2) bekezdés f) pontja]. Az Sztv. 76. § (1) bekezdésének a) pontja is ezzel azonos módon rendelkezik.

A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 142. § (1) és (2) bekezdése értelmében az valósítja meg a rendzavarás szabálysértését, aki verekszik illetve mást verekedésre felhív, rendzavarás vagy garázdaság esetén a hatóság vagy az eljáró hivatalos személy intézkedésével szemben engedetlenséget tanúsít, továbbá aki nyilvános rendezvényen löfegyvert vagy robbanóanyagot, illetőleg az élet kioltására vagy testi sértés okozására alkalmas eszközt tartva magánál jelenik meg, a rendező szerv, illetőleg a rendőrség biztonságra vonatkozó felhívásának, rendelkezésének nem tesz eleget.

A Fővárosi Ítéltábla rámutat, hogy a törvényes rendelkezéseknek meg nem felelő intézkedésen alapuló szabadságkorlátozás jogellenes, sérti a személyiségi jogot, így lehetőséget ad a polgári jogi védelmi eszközök alkalmazására.

Annak megítélésénél, hogy az alperesek által alkalmazott intézkedések jogsértőnek minősülnek-e vagy sem, abból kellett kiindulni, hogy a Pp. 4. § (1) bekezdése értelmében a bíróságot határozata meghozatalában nem köti a Fővárosi Bíróság felperessel szembeni szabálysértési eljárásban hozott határozata, azonban a peres eljárás lefolytatása során nem merült fel olyan adat, ami attól eltérő tényállás megállapítására okot adott volna.

Az alperesek azt is kifogásolták, hogy az elsőfokú bíróság csupán a szabálysértési határozatban rögzített tényállásra alapította az alperesi jogsértés megállapítását. A Fővárosi Ítéltábla ezzel kapcsolatban rámutat arra, hogy a ... 3.Sze.18.459/2006/7. számú végzésével megszüntette a felperessel szemben a rendzavarás szabálysértés miatt indított eljárást. A határozat indokolásában a bíróság rögzítette, hogy sem a rendőrségi iratok, sem a bíróságon lefolytatott bizonyítási eljárás adatai nem tartalmaztak arra vonatkozó bizonyítékot, hogy az eljárás alá vont személy bármilyen rendzavarás szabálysértésének törvényi tényállását megvalósító magatartást tanúsított volna.

A szabálysértési eljárásban nem csupán a felperest, hanem ... tanút is meghallgatták, aki csupán arról tudott beszámolni, hogy a felperest a tömeg kizorítását követően emelték ki az autójából parancsnoki utasításra, arról nem tudott nyilatkozni, hogy ennek mi volt az előzménye. ... tanú nem emlékezett a felperesre, és arra sem, hogy megelőzőleg mit csinált.

A felperes őrizetbe vétele során történt orvosi vizsgálatról készített orvosi vélemény megállapította, hogy a felperes orrnyergén hámphorzsolásos sérülés, bokája felett pedig vöröses elszíneződés volt látható. Az ezzel kapcsolatos rendőri jelentés tartalmazta, hogy a felperes elmondása szerint sérüléseit a 2006. október 23-i rendőri intézkedés során szerezte, ezt saját kezűleg írt nyilatkozatában rögzítette.

Megállapítható volt, hogy a felperes a rendőrségi kihallgatása, a szabálysértési eljárás során történt meghallgatása, majd a keresetlevélben írásban, és a tárgyaláson szóban megtett személyes előadása során teljesen egyezően nyilatkozott arról, hogyan történt az elfogása, előállítása és őrizetbe vétele. A felperes élettársa, ... tanúvallomása a szabálysértési eljárásban és a jelen perben is alátámasztotta a felperes előadását.

Ezen bizonyítékokkal szemben az alperesek nem igazolták semmivel, hogy intézkedésük jogszerű, szükséges és arányos volt.

Hangsúlyozza a Fővárosi Ítéltábla, hogy a perbeli esetben a felperessel szemben a rendőri intézkedés helyszínen történt fogatosítására nem a gyülekezési törvény megsértése miatti szabálysértés miatt került sor, ugyanis a felperest rendzavarás szabálysértése miatt fogták el és állították elő. A peradatok szerint a felperes nem tanúsított olyan magatartást, ami ezen szabálysértés elkövetésének gyanújára alapot adott volna, és ezt a helyszínen intézkedő rendőröknek észlelniük kellett, ugyanis az Sztv. 142. §-ában meghatározott törvényi tényállást a felperes nem valósította meg, a rendőri intézkedést magatartásával nem akadályozta. A II. rendű alperes tehát nem hivatkozhat alappal arra, hogy intézkedési kötelezettségének tett eleget, amikor jogellenes cselekmény gyanúját észlelve lépett fel a felperessel szemben, ezt ugyanis a perben feltárt tények cáfolják.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróság alappal jutott arra a következtetésre, hogy a felperes szabadságkorlátozásának nem volt jogszabályi indoka, ezért a II. rendű alperes intézkedésével megsértette a felperes személyes szabadság védelméhez fűződő személyiségi jogát.

Az Alkotmány 54. § (1) bekezdése kimondja, hogy a Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit sem lehet önkényesen megfosztani. A Ptk. 76. §-a értelmében a személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti az emberi méltóság megsértése is. Az emberi méltóság megsértése abban az esetben valósul meg, amikor az érintett személyt nem önbecsülésének, az emberi érintkezési formák követelményének megfelelő elbánásban részesítik, emberi mivoltában megalázzák, hátrányos helyzetbe hozzák.

A személyes szabadság megsértése egyben sérti a felperes emberi méltóságát is (Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.549/2007/6. számú ítélet), ugyanis az a tény, hogy a felperest mások szeme láttára elfogták, az intézkedés során különböző sérüléseket szenvedett, majd az előállították, olyan megalázó helyzetet okozott a felperes számára, ami az emberi méltósága megsértését eredményezi.

Az I. rendű alperes pedig az előállítást követően jogszerűtlenül tartotta őrizetben a felperest, különösen a kihallgatását követően, mivel már ekkor belátható volt, hogy a rendzavarás megvalósítása tekintetében vele szemben semmilyen bizonyíték nem áll rendelkezésre.

Tekintettel arra, hogy a felperes jogsértés megállapítása iránti keresetet nem terjesztett elő, arról nem kellett rendelkezni az ítélet rendelkező részében, azonban a felperes által érvényesített vagyoni és nem vagyoni kártérítés egyik feltételeként szereplő jogellenes magatartás fennállása vonatkozásában vizsgálni kellett az alperesei magatartásokat.

A Ptk. 84. § (1) bekezdésének e) pontja értelmében az, akit személyhez fűződő jogában megsértenek, kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint.

A Ptk. 339. § (1) bekezdése kimondja, hogy aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható. A Ptk. 355. § (1) bekezdése alapján a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges, vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni. A (4) bekezdése szerint kártérítés címén a károkozó körülmény folytán azt a kárpótlást és költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges. Mindezekből az következik, hogy a személyhez fűződő jogok megsértése esetén a sérelmet szenvedett személy az általános szabályok alapján igényelhet kártérítést.

A kártérítésnek a jogsértés megállapításánál ismertetett objektív feltételeken túlmenően (kár bekövetkezése, a károkozás jogellenessége és a kettő közötti okozati összefüggés) szubjektív feltétele a felróhatóság. A rendelkezések értelmében a felperesnek kellett bizonyítania azt, hogy az alperesek jogellenes magatartást tanúsítottak vele szemben, amellyel okozati összefüggésben őt kár érte, míg az alperesek tartoztak kimenteni magukat a kártérítési felelősség alól annak bizonyításával, hogy magatartásuk nem volt felróható, mert úgy jártak el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható volt.

A Ptk. 349. §-ában szabályozott államigazgatási jogkörben okozott kárért való speciális felelősségi szabályokat akkor kell alkalmazni, ha az a személyiségi sérelem, amiből a kár bekövetkezett, jogellenes államigazgatási tevékenységből, intézkedésből ered.

Eszerint államigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősség akkor állapítható meg, ha a kár rendes jogorvoslással nem volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette.

A hasonló ügyekben kialakult bírói gyakorlat szerint a jogorvoslati lehetőségek kimerítésének vizsgálatánál csak az adott jogsérelem orvoslására alkalmas jogorvoslati eszköz vehető figyelembe. Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a perbeli esetben a rendőrségi törvényben szabályozott panaszjog nem volt alkalmas ilyen joghatás kiváltására, ugyanis azt az Rtv. 93. § (3) bekezdése szerint a beérkezéstől számított 15 napon belül bírálja el indokolt határozatával az intézkedést foganatosító rendőri szerv vezetője.

Az I. rendű alperes fellebbezésében hivatkozott arra, hogy államigazgatási jogkörben okozott kártérítési igény esetében a jogszabályok téves értelmezése és alkalmazása, a körülmények téves értékelése önmagában nem tekinthető felróható magatartásnak. Azonban ha a ténymegállapítás és a jogszabály alkalmazás nyilvánvalóan súlyosan törvénysértő, felróhatónak kell tekinteni a téves jogszabály értelmezésből és jogszabály alkalmazásból, a bizonyítékok és a körülmények téves értékeléséből eredő jogellenes károkozást.

A Fővárosi Ítélőtábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a II. rendű alperes felperessel szembeni jogellenesnek minősített eljárása, ténymegállapítása, a körülmények értékelése - a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján - nyilvánvalóan törvénysértő és így egyben felróható is volt, az alkalmazott intézkedéssel a II. rendű alperes megsértette a szükségesség és arányosság követelményét, amikor a felperest rendzavarás szabálysértése miatt indokolatlanul, minden alap nélkül elfogta, és ennek során bántalmazta, majd előállításra átadta az I. rendű alperesnek. A Fővárosi Ítélőtábla kiemeli azt is, hogy szabálysértés gyanúja esetén a jogszabály rendelkezése szerint nem kötelező az érintett személy elfogása és előállítása, csupán lehetőség a rendőrség számára, amelynek során figyelemmel kell lenni a szükségesség-arányosság követelményére. A perbeli esetben azonban teljesen indokolatlan volt a felperessel szembeni intézkedés, és ezt az eljáró rendőröknek tudniuk kellett.

Helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság az I. rendű alperes felelősségével kapcsolatban is, tekintettel arra, hogy a felperes kihallgatását követően az I. rendű alperesnek módjában állt a szabálysértési őrizet megszüntetése, azonban erre nem került sor, annak ellenére, hogy a felperesre semmilyen terhelő adat nem állt rendelkezésre, csupán másnap bocsátották szabadon.

Nyilvánvaló módon kedvezőtlenül érinti az adott személy életminőségét, társadalmi megítélését a vele szemben jogosulatlanul alkalmazott szabadságkorlátozás, ha a fellépő rendőr indokolatlanul kényszerintézkedést alkalmaz és eközben még jogszerűtlen fizikai erőszak is történik, valamint ezt követően indok és tájékoztatás nélkül szabálysértési őrizetbe veszik és őrizetben tartják.

Ez további bizonyítás nélkül is megállapítható hátrányt okoz az érintett személy számára. A Pp. 163. § (3) bekezdése alapján külön bizonyítás nélkül is elfogadható olyan hátrány bekövetkeztése, amely köztudomású ténynek tekinthető.

A perbeli adatokból megállapíthatóan a felperessel szemben nem volt szükség személyes szabadságot korlátozó intézkedés, ellenállást megtörő vagy gyengítő testi kényszer alkalmazására és szabálysértési őrizetben tartására. Mindezek alapján a felperes alappal tartott igényt az alperesi felróható magatartással okozati összefüggésben felmerült kára megtérítésére.

A nem vagyoni kártérítés összegének megállapításánál a Fővárosi Ítélőtábla az alábbiakat vette figyelembe.

A nem vagyoni kártérítés az adott személyiség értékminőségében bekövetkezett csökkenés ellensúlyozására hivatott, mértékének pedig ahhoz kell igazodnia, hogy ez a személyiséget jellemző helyzet milyen mértékű kedvezőtlen irányú változást idézett elő a jogsérelmet szenvedett félnél. Tehát személyiségi jogsértés esetén azt kell vizsgálni, hogy a sérelmezett magatartás mennyiben járt olyan következménnyel, hogy az adott személyről kedvezőtlen értékítélet alakuljon ki, és ez mennyiben hatott ki társadalmi megítélésére.

Ebben a körben a jogsértés tárgyi súlyát, a sérelem időpontját, a kialakult bírói gyakorlatot és a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként megállapíthatóan bekövetkezett hátrányokat kellett értékelni. Az elsőfokú bíróság a kártérítés összegszerűségét a Pp. 206. § (3) bekezdése alapján a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelésével állapította meg.

Alapítván arra az alperesek, hogy a felperes közreható magatartásával hozzájárult a nem vagyoni kár bekövetkeztéhez, ugyanis a nem vagyoni kártérítésnél a jogosult közrehatása nem állhat fenn. Mindemellett a felperes nem tanúsított olyan viselkedést, ami a jogszerűtlen rendőri intézkedéseket megalapozta volna.

A több, alapvető személyhez fűződő jogot érintő jogsértés, azok súlyossága, megalázó jellege, illetve a szabálysértési őrizet időtartama miatt a Fővárosi Ítélőtábla a jogsértésekkel arányban állónak ítélte az elsőfokú bíróság által megállapított 600.000 forint nem vagyoni kártérítést, a fellebbezési eljárásban annak felülmérlegelésére okot adó körülményt egyik fél sem adott elő. Ugyanakkor indokolatlanul rendelkezett az elsőfokú bíróság az alperesek egyetemleges fizetési kötelezettségéről, ugyanis alperesi oldalon két különböző jogi személyről van szó, akiknek a felelőssége más cselekmények miatt áll fenn, így a Ptk. 344. § -ában meghatározott törvényi feltételek nem valósultak meg. A felperesnek okozott nem vagyoni hátrányok vonatkozásában a II. rendű alperes nagyobb közrehatása volt megállapítható, míg kisebb súlyú cselekmény volt az I. rendű alperes terhére róható, ezért a Fővárosi Ítélőtábla az I. rendű alperest 100.000 forint, a II. rendű alperest 500.000 forint megfizetésére kötelezte.

A vagyoni kártérítési igény tekintetében a Fővárosi Ítélőtábla osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját. A felperes a rendőri intézkedés során a II. rendű alperes által őt ért testi kényszer miatt ingóságaiában bekövetkezett károk valamint a gépkocsijában okozott sérülések vonatkozásában mind a szabálysértési eljárás, mind a jelen peres eljárás alatt következetes és egyező vallomást tett. Ezen nyilatkozatát teljes körűen alátámasztotta a felperes élettársának tanúvallomása. A II. rendű alperes az elsőfokú eljárásban nem tette vitássá a felperes vagyoni kárigényével kapcsolatos tényelődását és az általa megjelölt kártérítési összegeket. Az eljárásban igazolást nyert az, hogy a rendőri intézkedés végrehajtása során a felperes különböző sérüléseket szenvedett, ami nyilvánvaló módon a ruházatát is érintette, az pedig köztudomású tény, hogy a rendőrség tömegoszlató tevékenységéhez gumilövedékeket alkalmazott.

Ezen körülmények Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti mérlegelésével helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a felperes vagyoni kárigényét részben megalapozottnak ítélte.

A Fővárosi Ítéltábla mindezeknek megfelelően a Pp. 253. § (2) bekezdése és a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét azzal, hogy a nem vagyoni kártérítés vonatkozásában az alperesek egyetemleges marasztalását mellőzte és ennek megfelelően rendelkezett az elsőfokú perköltség viseléséről is.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú költségről a Pp. 81. § (1) bekezdése szerint, a fellebbezési eljárásban felmerült költségről a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint határozott, figyelemmel az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdésének c) pontjára, a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-ára, valamint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ára.

Budapest, 2009. november 5.

Kizmanné dr. Oszkó Marianne s.k.
a tanács elnöke

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. . Győriné dr. Maurer Amália s.k.
előadó bíró bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő